

การจัดการองค์ความรู้(KM)

เรื่อง

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

โดย

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในจังหวัดนราธิวาส สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส

การจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ภาสันต์ นุพาสันต์, ๒๕๕๙: ระบบออนไลน์) สามารถทำได้อย่างลงตัว เนื่องจากเป็นระบบที่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งปฏิบัติการตามขั้นตอน คือ

๑. การรวมกันของคณะบุคคล

การจัดตั้งสหกรณ์เกิดขึ้นจากการประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต หรือความต้องการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ จึงรวมกันเป็นกลุ่มคนที่มีความต้องการเดียวกันจัดตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์ ในการจัดตั้งเป็นสหกรณ์และการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นสมาชิกใหม่ การปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้เป็นการรวมกลุ่มคนโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ

ขั้นตอนแรก การคัดคน ต้องคัดคนที่มีคุณค่าความเป็นคน หรือมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือต้องเป็นบุคคลที่ใช้สายกลางในการดำเนินชีวิต มีความพอดี พอประมาณ สร้างภูมิคุ้มกันตนเองให้อยู่รอดได้ ซึ่งดูได้จากพฤติกรรมภายนอก คือ เป็นคนขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ การคัดคนที่มีคุณค่า มีลักษณะเป็นคนขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ เข้ามาเป็นคณะบุคคลในสหกรณ์ ถือเป็นกรนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จัดการในจุดเริ่มต้นที่สำคัญของงานสหกรณ์ ยิ่งสหกรณ์ให้ความสำคัญกับคนการจัดการคัดคนยิ่งสำคัญตามไปด้วย

๒. การรวมทุน

การรวมทุนเพื่อเตรียมดำเนินงาน ที่มาแหล่งเงินทุนของระบบงานสหกรณ์นั้นมาจาก เงินค่าหุ้นที่สมาชิกทุกคนถือกับสหกรณ์ เงินรับฝากจากสมาชิก เงินรับบริจาคจากบุคคลผู้มอบให้สหกรณ์ตามวัตถุประสงค์ เงินกู้ที่สหกรณ์ไปขอกู้มาจากแหล่งเงินทุน เงินจัดสรรจากกำไรสุทธิของสหกรณ์ การรวบรวมเงินทุนของสหกรณ์หากดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีวิธีการจัดการ คือเงินทุนภายในมากกว่าหรือเท่ากับเงินทุนภายนอก

เงินทุนภายในของสหกรณ์คือ เงินค่าหุ้น เงินรับฝาก เงินจัดสรรจากกำไรสุทธิ เมื่อรวมสามรายการแล้วควรมากกว่าหรือเท่ากับเงินรับบริจาคบวกเงินกู้ ทั้งนี้เพื่อยึดหลักการการยืนบนลำแข้งของตัวเอง เพื่อเป็นองค์กรสายกลาง มีความพอดี พอประมาณ ไม่ควรจัดการโดยปล่อยให้สหกรณ์มีภาระหนี้สินมากมาย ทั้งนี้จะยกเว้นเมื่อมีการลงทุนที่จำเป็นที่วิเคราะห์ความเป็นไปได้แล้ว เพื่อนำบริการสู่สมาชิก

๓. การจัดการโครงสร้างสหกรณ์

โครงสร้างสหกรณ์กำหนดให้มีบุคลากรคือ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการ ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ และบุคลากรราชการองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔. การจัดการธุรกิจสหกรณ์

การจัดการธุรกิจสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงหมายถึงการทำให้สหกรณ์มีธุรกิจที่เหมาะสมขับเคลื่อนองค์กรได้อย่างมั่นคง โดยสามารถนำปรัชญาลงสู่การจัดการธุรกิจสหกรณ์ในแต่ละขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การสำรวจข้อมูลสมาชิก ขั้นตอนนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินธุรกิจโดยสหกรณ์ต้องมีฐานข้อมูลของมวลสมาชิกทุกคน เพื่อรู้สภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ สิ่งแวดล้อม ซึ่งโดยปกติจะได้มาจากใบสมัครเข้าเป็นสมาชิก

ขั้นตอนที่ ๒ การสำรวจความต้องการร่วมธุรกิจ โดยวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในแต่ละธุรกิจจากข้อมูลพื้นที่การผลิต ประเภทผลผลิต ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ปริมาณผลิตผล เป็นข้อมูลที่ควรได้ตั้งแต่ต้นปีฤดูกาลผลิต เพื่อใช้ในการแนะนำการผลิต ให้พอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน

ขั้นตอนที่ ๓ ทำความเข้าใจการร่วมธุรกิจ เป็นการอธิบายกระบวนการธุรกิจให้มวลสมาชิกรู้และเข้าใจ ขั้นตอนนี้ใช้หลักปรัชญาบนเงื่อนไข ความรอบรู้ ระเบิดระว่าง เพราะสหกรณ์เป็นสิ่งคมแห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนต้องรู้ ต้องเข้าใจ ในสิ่งที่ตนเองเกี่ยวข้อง เมื่อรู้แล้วจะนำสู่การตัดสินใจว่าจะร่วมธุรกิจหรือไม่

ขั้นตอนที่ ๔ ดำเนินธุรกิจ ขั้นตอนนี้สหกรณ์จึงตัดสินใจดำเนินธุรกิจบริการสมาชิกตามความเหมาะสมพอประมาณ มีเหตุมีผล ให้สมาชิกมีความมั่นคง เข้มแข็ง ใครควรได้รับบริการธุรกิจใด ปริมาณเท่าใด ระยะเวลาใด ในอัตราใด ที่จะทำให้ชีวิตของสมาชิกยืนอยู่บนลำแข้งของตัวเองได้ การให้บริการธุรกิจนอกจากต้องมีความเสมอภาค เป็นธรรมแล้ว การให้บริการต้องเต็มไปด้วยจิตบริการ ความขยัน ความซื่อสัตย์

ขั้นตอนที่ ๕ สรุปผลธุรกิจ เป็นการรายงานผลการดำเนินงานเพื่อสรุปรวมผลการดำเนินงาน ขั้นตอนนี้การจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาใช้เพื่อวัดผลใน ๒ เป้าหมาย คือ ดูผลที่สมาชิกกับดูผลที่ตัวองค์กรคือสหกรณ์

ผลต่อสมาชิก คือ ความเป็นอยู่ที่เหมาะสมทั้งตนเอง ครอบครัว ชุมชน โดยสมาชิกแต่ละคนพึ่งตนเองได้ ยืนอยู่บนลำแข้งตัวเองได้ สมาชิกมีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการทำกิจกรรมร่วมกัน

ผลต่อองค์กรสหกรณ์ คือ มีกิจการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องบรรลุผล มีความมั่นคง สามารถให้ความช่วยเหลือดูแลสมาชิกได้ เอื้ออาทรต่อชุมชนได้

การจัดการธุรกิจตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ธุรกิจ สหกรณ์	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
	พอประมาณ (สมดุล พึ่งตนเองได้)	มีเหตุผล (ปัจจัยปัจจุบันเกี่ยวเนื่องอนาคต)	มีภูมิคุ้มกัน (มั่นคงยั่งยืน)
สินเชื่อ	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกมีแผนการใช้เงินเพื่อการประกอบอาชีพหรือเพื่อความเป็นอยู่ตามความจำเป็นที่แท้จริง - สมาชิกมีเงินสะสมของตนเองส่วนหนึ่ง - สหกรณ์อนุมัติ และจ่ายเงินให้ตามแผนการผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกมีรายได้เพียงพอต่อการชำระคืน - ทำให้สมาชิกประกอบอาชีพได้ - ผลิตเป็นสิ่งที่ต้องการของตลาด 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกมีงานทำ มีรายได้ - สหกรณ์รวบรวมผลผลิต - มีกองทุนชำระหนี้
รวมซื้อ	<ul style="list-style-type: none"> - มีสินค้าที่สมาชิกต้องการ จำเป็นต้องใช้ - กำหนดราคาเหมาะสม - บริการสะดวก ทันเวลา 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อความเป็นอยู่ - เพื่อการประกอบอาชีพผลผลิต - ยืดประโยชน์ มากกว่า - ตราสัญลักษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สุขภาพดี - ประหยัด - ไม่ทำลายธรรมชาติ

ธุรกิจ สหกรณ์	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
	พอประมาณ (สมดุล พึ่งตนเองได้)	มีเหตุผล (ปัจจัยปัจจุบันเกี่ยวเนื่องอนาคต)	มีภูมิคุ้มกัน (มั่นคงยั่งยืน)
รวมขาย	- มีตลาดจำหน่ายผลผลิต - กำหนดราคาเหมาะสม - บริการสะดวก ทันเวลา	- ยืดคุณภาพ - บริหารเสมอภาค - วางแผนอาชีพอนาคตได้ - ตลาดนำการผลิต	- สร้างงาน สร้างอาชีพ - ไม่ทำลายธรรมชาติ - ปลอดภัย
บริการ	- สนองความจำเป็นใน การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ - บริการสะดวก ทันเวลา - กำหนดราคาเหมาะสม	- เพื่อความเป็นอยู่ - เพื่อการประกอบอาชีพ	- ส่งเสริมคุณภาพชีวิต - หลักประกันอาชีพ
ทุกธุรกิจ	- ไม่แสวงหากำไร - บริการสมาชิก	- สร้างความเป็นอยู่ที่ดี - ชุมชนมีสันติสุข	- สังคมดี - เศรษฐกิจดี

**วิธีดำเนินการจัดการองค์ความรู้
การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร**

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำได้หลายด้านและหลายรูปแบบ ครอบคลุมทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำมาใช้ใน ระดับบุคคล ครอบครัว ระดับองค์กร และระดับชาติสามารถนำมาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และ สภาวะที่แตกต่างกัน

ตารางแสดงแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสหกรณ์

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	แนวทางปฏิบัติ
ความพอประมาณ	๑. กำหนดโครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสมสอดคล้องกับ ขนาดของ การดำเนินธุรกิจ
	๒. กำหนดอำนาจหน้าที่ กำกับดูแล ควบคุมงานที่ชัดเจน และ เหมาะสม
	๓. มีการแบ่งงานตามธุรกิจ เพื่อลดช่องว่างและการ ท างานซ้ำซ้อน แบ่งแยกหน้าที่ เพื่อความคล่องตัวในการ บริหารงานและการด าเนิน ธุรกิจของสหกรณ์

	๔. มีระบบการบริหารงานที่สอดคล้องกับนโยบายและมี ทิศทางในการปฏิบัติงาน
การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางปฏิบัติ
ความมีเหตุผล	<u>ด้านการพัฒนาการให้บริการธุรกิจ</u>
	- มีการพัฒนาธุรกิจเดิมอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเชื่อมโยง ธุรกิจเข้าด้วยกัน เพื่อรองรับความต้องการของสมาชิกอย่างทั่วถึง เช่น ธุรกิจ การให้สินเชื่อของสหกรณ์ส่วนหนึ่งสมาชิก นำไปประกอบอาชีพของ อีกส่วนหนึ่ง นำไปซื้อปัจจัยการผลิตกับสหกรณ์เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต สมาชิกต้อง นำผลผลิตมาจำหน่ายกับสหกรณ์ เมื่อได้รับเงิน สมาชิก จะต้องชำระหนี้กับสหกรณ์หากมีเงินเหลือจากการชำระหนี้ สามารถนำมาฝากหรือเพิ่มหุ้นกับสหกรณ์
	- มีการส่งเสริมอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก เมื่อสหกรณ์ให้เงินกู้กับสมาชิกไปประกอบอาชีพแล้ว ควรมีการส่งเสริมการให้ความรู้ฝึกอบรมการทำอาชีพเสริมให้กับสมาชิก เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการผลิต
	- การเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการผลิตด้วยการ ส่งเสริมให้สมาชิกใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่ดีการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง	<u>ด้านการสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์</u>
	- ทุนดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนงานที่จะดำเนินการ
	- มีการระดมทุนเพิ่มขึ้นบนพื้นฐานรายได้ของสมาชิกอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อลดการกู้ยืมจากบุคคลนอก

แนวทางส่งเสริมสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดนราธิวาส ให้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ แจ้างสหกรณ์ในความรับผิดชอบที่เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ ที่ได้สมัครเข้าร่วมโครงการ และแนะนำให้คณะกรรมการและฝ่ายจัดการ ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเรื่องนี้เข้าที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อพิจารณาเข้าร่วมโครงการฯ พร้อมแต่งตั้งคณะทำงานในการขับเคลื่อน โครงการฯ

ขั้นตอนที่ ๒ ติดตามแนะนำส่งเสริมการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ต้องเข้าแนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรปฏิบัติตามแผนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง และให้มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

ขั้นตอนที่ ๓ ส่งเสริมการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ เพื่อให้ สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกิจกรรมการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการธุรกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ที่ดูแลส่งเสริม จะต้องร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

๑. การประเมินการดำเนินงานและจัดทำแผนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร โดยให้ดำเนินการในช่วงการอบรมคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยให้ประเมินว่าสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง ควรจะทำกิจกรรมใดที่จะทำให้เกิดความพอเพียง ควบคู่ไปกับการพิจารณาการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ว่าสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ ควรจะปรับการดำเนินงานของกิจกรรมใด

๒. การจัดทำแผนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ที่ดูแลส่งเสริมสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้มีการดำเนินงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนประยุกต์ใช้ให้แล้วเสร็จในคราวอบรมกรรมการและพนักงาน

๓. การส่งเสริมการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ที่รับผิดชอบดูแลแนะนำให้ สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ดำเนินงานตามแผนและการประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ

ขั้นตอนที่ ๔ จัดอบรมกรรมการ ฝ่ายจัดการของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจัดอบรมคณะกรรมการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานและดำเนินธุรกิจ ประเมินสถานะการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ตลอดจนการจัดทำแผนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

ขั้นตอนที่ ๕ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้การดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดดำเนินการจัดประชุม/อบรม/ทัศนศึกษาดูงาน ให้กรรมการ ฝ่ายจัดการ สมาชิก ผู้นำของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในสถานที่ที่นำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติจริงและประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานและสร้างความร่วมมือ/สร้างเครือข่ายสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานที่สามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างได้

ขั้นตอนที่ ๖ ติดตาม ประเมินผล ตัวชี้วัด และรายงานผลสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจะต้องติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ ดังนี้

๑. เพื่อสรุปการดำเนินงานโครงการของสำนักงานสหกรณ์จังหวัด แล้วนำไปใช้ประโยชน์เป็นองค์ความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการประยุกต์ใช้ เป็นกรณีศึกษาให้จังหวัดอื่น ๆ นำไปศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป

๒. ใช้ประกอบการคัดเลือกในการเป็นสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรต้นแบบ หรือเป็นตัวอย่างการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการในปีต่อ ๆ ไป

สำหรับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการสำนักงานสหกรณ์จังหวัดก็ควรจะแนะนำส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรโดยเฉพาะในกิจกรรมการออมและการส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้สมาชิกมีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต และเป็นการพึ่งพาตนเองก่อน ซึ่งจะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี ต่อไป

* * * * *